

СТАНОВИЩЕ

от: проф. д-р Васил Жечев-Ректор на Частно висше училище „Колеж по туризъм — Благоевград“

Относно: за заемане на академичната длъжност „доцент“ в научната област „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3. 9. „туризъм“, научна специалност „Здравословни и безопасни условия на труд в сферата на туризма“

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Туризъм“ при Частно висше училище „Колеж по туризъм — Благоевград“ съгласно Решение на АС 15.10.2016.

Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № 231/16.01.2017 на Ректора на Частно висше училище „Колеж по туризъм - Благоевград“.

2. Информация за кандидата в конкурса

Кандидатът, д-р Димитър Василев Бодуров е завършил Руска езикова гимназия „Максим Горки“ гр. Ст.Загора- 1982 г.

1993 г. получава висше магистърско образование във Висшия медицински университет-гр. Ст.Загора.

След специализация в клиниката по психиатрия 1997 г., в Медицински университет гр.София, защитава клинична специалност – психиатрия.

Д-р Батуров започва професионалната си дейност - 1993 г. след успешен конкурс в Психиатрична болница "Д-р. Г. Кисъов" - гр. Раднево: отначало като лекар-интернист, а след 1997 г. като лекар-психиатър и в последствие завеждащ отделение към същата болница.

От 1998 г. е и вещо лице към различни специализирани институции в страната като НСС, СДВР, СГС и СРС. От месец е юли 1998 г. е назначен в Центъра по военна психология и психопрофилактика /ЦВПП/-Гщ на БА- МО с основни дейности: диагностика, лечение, научноизследователска и преподавателска дейност в системата на БА.

От декември 2006 г. и към настоящият момент работи във ВМА, гр. София – Научно приложен център по военномедицинска експертиза, авиационна и морска медицина / НПЦВМЕАММ/ - Централна военномедицинска комисия /ЦВМК/, Централен военен ТЕЛК., като Началник отделение по военно-медицинска експертиза на психични заболявания и превенция на зависимости.

Основната му дейност е свързана с военно медицинска експертиза, съдебно психиатрична експертиза, медицинска експертиза по ЗЗКИ както и научно-изследователска и научно-преподавателска дейност в областта на контрола и превенция на рисково поведение.

От май 2007 г. до сега е консултант-психиатър в НЦРРЗ-МЗ – гр. София по направление – психиатрични консултации по Наредба 29 за здравни норми и изисквания при работа в среда на йонизиращи лъчения.

От 2009 г. работи по втори трудов договор в ЧВУ-Колеж по туризъм-Благоевград, асистент, а от 2014 г. след конкурс е избран за главен асистент по професионално направление 3.7. „Администрация и управление“ в катедра „Бизнес администрация“. От декември 2016 г. гл. асистент в катедра „Туризъм“.

Професионалната квалификация на кандидата по този конкурс включва: придобита специалност „Психиатрия“ /1997 г./; Здравен мениджмънт за ръководители на болнични заведения / 2012 г./ . През 2013 г. д-р Д. Батуров придобива образователната и научна степен „доктор“ след успешно защитен дисертационен труд на тема : „Управление на система за подбор на кандидати за работа в областта на сигурността“ по научно направление 3.5 „Обществени комуникации и информационни науки“, научна специалност „Организация и управление извън материалното производство“ (Национална сигурност).

Подготовката му в *системата на продължителната квалификация* включва: - УСБАЛНП „Св. Наум“ – София, Специализирана клиника по съдебна психиатрия и съдебна психология; МО-ГЩ на БА-ЦВПП по темите: "Психологичен подбор на кадрови военнослужещи"; " Войникът в период на адаптация към армейската среда"; "Организационно консултиране на военни поделения"; "Модел на системно ориентирана антикризисна работа"; "Агресивно поведение, като дисфункционален поведенчески модел" ; „Концепционален модел на армейското лидерство” – научен ръководител -полк. доц. Илия Маринов дм; ВМА, НПЦВМЕАММ - ЦВМК по темите: " Основи на Военномедицинска експертиза"; "Авиационна психология"; "Психологичен подбор за определяне годността за летателна дейност"; " "Медицината на туризма и пътуванията. Включва се успешно и в обучителен курс на Световната психиатрична асоциация, както и в следдипломна квалификация по болничен мениджмънт - ВМА.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

От подадените документи на участника в конкурса - д-р Димитър Батуров и по лични мои наблюдения е видно, че по същество той е изпълнил количествените и качествените изисквания към кандидатите за заемане на академичната длъжност „доцент“ и отговаря на професионалното направление, в което е обявен конкурса.

Считам, че е налице много висока подготвеност на кандидата като участник в конкурса за академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.9 Туризъм.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Преподавателската дейност на кандидата по конкурса започва от 1995 г. и включва: обучение на психолози, военни лекари /следдипломни квалификационни курсове/ и командния състав от военните формирования в страната по тематични направления : „Психологичен подбор на кадрови военнослужещи“; „Модел на системно ориентирана антикризисна работа“; „Агресивно поведение, като дисфункционален поведенчески модел“ ; „Концепционален модел на армейското лидерство“; Медицина на пътуванията” .

Дисциплините, по които води лекционни курсове от 2009 г. в Колеж по туризъм-Благоевград, като титуляр са по: „Психология на пътуващите при кризисни ситуации, природни бедствия и тероризъм” ;” Мениджмънт на професионалния стрес при организатори на туристическа дейност” ; „Медицина, туризъм и сигурност” ; „Стопанска логистика” ; „Фирмена сигурност” и практически занятия по дисциплините: „Здравни аспекти при пътуващите и туризма” ; “Здравословни и безопасни условия на труд и медицинско застраховане в туризма”.

В работата си като преподавател прилага интердисциплинарни методи на обучение: тестове, обсъждане на казуси, мултимедийни презентации и дискусии, възлагане на индивидуални и колективни курсови разработки и задачи.

Той е един от първите в колежа, въвел модулно обучение чрез симулативни игри и разработил програми за обучение: за формиране у студентите на лидерски умения и нагласи, овладяване на практически подходи за управление на екипно сътрудничество и сплотеност при решаване на конфликти , оказване на първа долекарска помощ и психологична подкрепа в екстремна ситуация на територията на туристическата фирма.

В работния процес периодично провежда срещи-дискусии със специалисти от практиката, участва активно във всички научни форуми на колежа по туризъм. От представената служебна бележка е видно, че годишната аудиторна натовареност на д-р Димитър Батуров в колежа е 210 часа. Познавам д-р Батуров от стъпването ми в длъжност -Ректор на ЧВУ-Колеж по туризъм-Благоевград и мога да заявя, че впечатление прави дългогодишния му преподавателски и житейски опит, всеотдайността му към колегите и студентите и култура на общуване с тях.

Кандидатът е провел специализации и е обогатил знанията си в редица авторитетни държавни институции, участия е активно в конгреси и конференции у нас и в чужбина, многократно е избран в организационни и научни съвети на конференции и симпозиуми. Участвал е в проект по договор с Фонд „Научни изследвания“, свързан със създаване на първия прототип на компютърно базирана експериментално приложна система- Изследователския комплекс „Би Он-1“, която към момента е нормативно утвърдена за тренинг-обучение на летателен състав на ВВС на Р. България.

Съавтор е на методика, регламентирана в наредба на МО. Видно от приложените справки е назначаван с министерски заповеди в работни групи за изготвяне на становища за създаване и промяна на законови и подзаконовни нормативни актове на МО. Член е на постоянна комисия за предотвратяване, контрол и установяване на годността за военна служба при употреба на алкохол и злоупотреба с наркотични вещества във ВС на БА на Република България; на Български лекарски съюз ; Председател на управителния съвет на Сдружението на българските съдебни психиатри и психолози; съучредител на Българското сдружение по авиационна, морска и космическа медицина и член на управителния съвет и Национална асоциация „Спасител“. Прави впечатление и участието му в работната група по психиатрия и неврология за България от името на Българско сдружение по авиационна, морска и космическа медицина в European Society of Aerospace Medicine (ESAM). Член съм на

редакционната колегия на списание „Предизвикателство“ на Българския ловно-рибарски съюз.

Всички тези активности, както и личните ми наблюдения, дават основание да твърдя, че д-р Димитър Батуров е учен, преподавател и общественик, поставил си за цел непрекъснато да обогатява и прилага своите знания, умения и опит, следейки най-новите тенденции в науката, висшето образование и практиката.

5. Обща характеристика на представените научни трудове/публикации

Общият брой на публикациите, излезли от печат е 40 броя, които са както следва: монографии – 5 бр., от тях 3 самостоятелни и две в съавторство; наръчници – 3 броя, от тях 1 самостоятелно и два бр. в съавторство; научни статии и научни доклади – 32 бр. Публикации след образователна и научна степен „Доктор“ са 19, включващи 4 монографии, 10 статии и 5 научни доклада, участие в екипна разработки на: проект по договор с Фонд „Научни изследвания“.

Научни публикации за участие в конкурса свързани с направление „Туризъм“ са **общо 19**. От тях: **2 самостоятелна монография** (6) и (7); **2 монографии в съавторство** с равно участие на двамата автори (8) и (9) /; **6 самостоятелни публикации в научни списания** (10), (11), (15), (16), (19), (20) и **4 в съавторство** (13), (14), (17), (18); **5 научни доклада**, от които **3 самостоятелни** (12), (23), (24) и **2 доклада в съавторство** (21), (22).

Във всички представени за рецензиране публикации авторството на кандидата е много добре открито – в количествен и съдържателен аспект. За рецензиране приемам пълният Списък от научни публикации, предложен от кандидатката по конкурса или общо 19 бр. публикации, обхващащи 767 страници. Публикациите са на български с резюмета на английски език. Монографичните публикации, статиите и докладите по конкурса, са предимно от университетски издателства и академии (бр 14). Една статия е публикувана в чужбина.

Научните публикации са насочени в няколко условно разделени от автора тематични направления, които приемам напълно:

1. Организация на здравословни и безопасни условия на труд в туризма.

В това направление автора е представил **монографичен труд** „Здраве и безопасен труд на работното място в туристическия бранш“ (2016). изд. Колеж по туризъм” – Благоевград (6) състоящ се от от увод, пет раздела, заключение, библиография и приложения. Обемът на труда е 256 стандартни страници.

В него ясно са систематизирани знания, свързани с изискванията към условията на труд: медицински, психологически, физиологически технически и правни, пряко насочени с конкретни примери и разбираеми алгоритми на описания на дейностите по мениджиране оценката на професионалния риск, подобряване условията на труд на работното място и спазване на нормативни изисквания при възникване на трудова злополука или професионално заболяване в сферата на туризма.

Авторът коректно е извел обобщения, имащи теоретично, и методологическо значение за подобряване организацията на здравословните и безопасни условия на труд от страна на работодателите в туристическия бранш и държавата. Анализирал е конкретни фактори, оказващи влияние върху условията на труд. Подробно е посочил механизмите на действие на тези фактори, видът увреда които те причиняват върху човешкото здраве, дейности с които могат да бъдат повлияни и начините за тяхното елиминиране. В последните два раздела е класифицирал видовете възможни увреди, спрямо работното място в хотела и е структурирал ръководство за формиране на практически умения на работещите в туризма при трудова злополука и екстремна ситуация с ясен и общодостъпен медицински алгоритъм за оказване на първа долекарска помощ.

Добро впечатление прави и факта, че монографията до момента е неколккратно цитирана, което е видно от справката издадена от ЦМБ. С важен практико-приложните принос приемам и изследователските проучвания на автора по темата, свързани с: мотивацията за работа на персонала (10), удовлетвореността от труда у лица, работещи в сферата на туристическото обслужване (20), осведомеността на работещите по спазване на ЗЗБУТ и извеждане на дефицити в обучението(19), които имат пряко отношение към подобряване организацията на трудовия процес.

2. Формиране на групови и колективни взаимоотношения в туристическата фирма. Управление на кризи в конфликтна среда, екстремна ситуация и терористичен акт на територията на хотелския комплекс.

Основния **монографичен труд** в това направление: „Как да реагираме при конфликт и екстремна ситуация” (2016) изд. Колеж по туризъм” (7), 144 страници, до голяма степен допълва и обогатява знанията в областта на здравословните и безопасни условия на труд. Структуриран е в 16 основни теми, всяка от които включва обзор на теоретични направления, алгоритъм на формиране на понятия и практически правила за решаване на конкретен казус.

Чрез използване на теоретични познания и решаване на практически казуси, под формата на симулативни игри, е постигнал целта да се създаде практико-приложно учебно помагало за формирането у обучаемите на ефективни лидерски умения и нагласи, и овладяване на практически подходи за управление на екипно сътрудничество и групов сплотеност при решаване на конфликти и реагиране в екстремна ситуация.

Иновативен е и представения модел, свързващ масовото поведение при кризисни ситуации и различните психични състояния, в които може да изпадне всеки, както и подходите при оказване на психологична помощ за емоционално стабилизиране на потърпевшите от страна на персонала на хотела. Използвани са повече от 150 източника на информация, изведени след всяка тема.

Наръчникът е изцяло с практическа насоченост и би могъл да се възприеме като ръководство за провеждане на курс от теоретико-приложни занятия по подготовка на персонала в хотели и ресторанти за адекватно поведение в условията на екстремна ситуация.

3. Управление на системи за подбор на кадри в туризма.

В това направление давам висока оценка на **статите**: „Фундаменталност и многоаспектност на понятието “сигурност”. Анализ на теоретичните направления в сферата на сигурността.” (12) и „Адаптация на методика за оценка на личностови характеристики при подбор на кадри в системата на фирмената сигурност” (13), „Изследване на функционалната ефективност на човека в екстремни условия” (17) (18), включващи реално въведени в практиката български технологии, в които автора е участвал, публикувани включително в авторитетно международно списание за технически постижения и иновативни технологии.

Останалите публикации в това направление са авторски опит за изясняване на въпроси свързани с; значението на митотворчеството при изграждане имиджа на лидера (14); ролята на социалните мрежи във формиране на паралелна конкурентна власт, среда на социално влияние и общественото мнение. (16).

Монографии (8) и (9) в съавторство, представляват интересен обзор от страна на авторите върху възгледите за самотата, тревожността и алкохолна зависимост и взаимовръзката между тях. *Те не съответстват на конкретната тематиката на обявения конкурс*, но могат да бъдат посочени, като интересни изследователски проучвания, имащи отношение към житейските и личностови проблеми на хората в динамично променящите се морални норми на съвременните общества.

4. Развитие на нови направления в организацията на туризма – медицински и космически туризъм. Психологически особености на някои народи посещаващи нашите туристически дестинации.

В **статите** (11) и (23), автора поставя въпроса за медицинският туризъм, като алтернативен вид туризъм с нарастваща световна тенденция в ерата на глобализация. Вижданията му са за единна стратегия за здравния туризъм в България, включваща: адекватна акредитация на профилирани болници, като предпоставка за навлизане на международния медицински пазар и създаване на партньорство между медицинските и туристически организации, което би улеснило създаване на обща маркетингова стратегия за развитие на здравния туризъм в България.

В публикации (15) и (21) авторът извежда някои психологически характеристики, характерни за народи посещаващи нашите туристически дестинации, страхът от летене, като естествено човешко качество и индивидуалните механизми за справяне по време на полет. Публикация (22) е екипна разработка на препоръчителни медицински стандарт за частните компании и медицински специалисти, организиращи подбора на евентуалните кандидати за космически туризъм в близкото бъдеще.

На практика публикациите от **четирите основни направления** са свързани и взаимно се допълват помежду си, което от своя страна е израз на целокупност и завършеност в цялостната научна продукция на автора по направление- здравословни и безопасни условия на труд в туризма.

Кандидатът притежава добра литературна осведоменост и умения да систематизира и критично да осмисля достигнатото в съответните сфери. Добро впечатление прави прецизно подготвената справка за цитиранията на научните публикации на кандидата от ЦМБ -18 цитации. От тази справка се вижда, че неговите

научни изяви са били забелязани и положително оценени от научната общност в съответните научни направления, в които д-р Батуров проявява научна активност.

Представените материали за оценка и рецензиране, самостоятелно разработени от кандидата и, в които е участвал като съ-автор, подлежащите на рецензия възлизат на 767 страници. Приемам ги за рецензиране, в приложения списък. Същевременно, считам, че е представена за рецензиране значителна по обем научна продукция, която в основната си част съответства като тематиката на обявения конкурс. Публикациите са посветени на актуални за теорията и практиката на здравословните и безопасни условия на труд в туризма въпроси.

6. Оценка на научните и научно-приложните приноси

Приемам всички приноси, представени в справката-самооценка за приносите на кандидата и ги оценявам положително. Считам, че приносите са научно-приложни и се изразяват в доказване с нови средства на съществени нови страни на съществуващи научни области, в предлагане на нови модели и обогатяване на съществуващи знания чрез практическата им обусловеност.

Като основни приноси в цялостното творчество на кандидата могат да бъдат посочени следните:

1. Направена е комплексен теоретичен анализ на организацията на здравословните и безопасни условия на труд в туристическия сектор.

2. Изведени са конкретни фактори, оказващи влияние върху условията на труд, механизмите на тяхното действие, видът увреди които те причиняват върху човешкото здраве в туристическия сектор и методите и дейностите с които могат да бъдат идентифицирани и повлияни.

3. Приложен е интердисциплинарен подход, в резултат на което са изследвани и проучени реални проблеми в областта на здравето и безопасността при работа в трудовия процес и обучението в сферата на туризма на организационно и индивидуално ниво, както и са направени конкретни предложения за разрешаването им.

Според мен, постигнатите от д-р. Батуров приноси имат теоретичен, методологичен и приложен характер.

7. Критични бележки и препоръки

В подложената на рецензия и анализ научна продукция на кандидата не се откриват сериозни слабости, които да намалят нейните положителни качества.

Имам обаче и някои **критични бележки**, които не се отразяват на крайната ми положителна оценка и по-скоро биха могли да се приемат като препоръки към бъдещата работа на автора.

Препоръчвам, в бъдещата си дейност като учен, кандидатът да засили критичния анализ в своите разработки, както и да разшири полето на научните си търсения по отношение на спецификата на различните категории труд в туристическия бранш и подобряването на условията на труд от гледна точка на медицинските норми и

менажирането на етичните норми на поведение при взаимодействието между персонала и посетителите в туристическите обекти и т.н.

Бих препоръчал, кандидатът за доцент да се включва не само в преподавателската дейност, но и в ръководство на дипломанти, специализанти и докторанти от една страна, за да защити новото си звание в по-голяма степен, а от друга, защото със своя практически опит, изследвания и обобщения по менажиране на здравето и безопасността при работа в сферата на туризма той може да бъде много полезен.

Заклучение

Кандидатът за доцент Димитър Василев Батуров е главен асистент в професионално направление 3.9 Туризъм. Професионалното му развитие е свързано изцяло с областта на обявения конкурс, в т.ч. като преподавател и изследовател.

Представените за рецензиране научни публикации на д-р Димитър Батуров отговарят изцяло на високите изисквания на чл. 24 от ЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Нормативно процедурните изисквания във връзка с провеждането на конкурса са изцяло спазени.

Научната му продукция напълно припокрива количествените и качествени изисквания и обогатява съществуващи знания в областта на управлението на здравословните и безопасни условия на труд в туризма.

С увереност давам положителна оценка за цялостната дейност на кандидата, който напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение и изискванията, заложи в Правилника на развитие на академичния състав на ЧВУ „Колеж по туризъм“, гр. Благоевград.

Познавам като колега д-р Димитър Батуров и считам, че той е утвърден учен в областта на управлението на здравето и безопасните условия на труд на обучаващите се и работещите в туристическия бранш и има всички основания да му бъде присъдена академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.9 Туризъм, научна специалност „Здравословни и безопасни условия на труд в сферата на туризма“.

30.01.2017 г.

Гр. Благоевград

Подпис:

проф. д-р Васил Жечев